

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; 's megfiszteltetések; iparegyesületi közgyűlés; Pestmegye (öt szolgabíró választása 'sa.t.); Bars megye törényszéki bírak választása, a' türmezei sérelem hatályosan pártoltatik, a' római pápától elválás viszhangra nem talált, megyei levelezések, 'sa.t.); Krassó megye (a' türmezei és censura elleni sérelem pártoltatik, magányügyek 'sa.t.); Ung megye (Varasd megye magyar levelezésre szólították föl, megyei körlevelek, 'sa.t.); Vas megye (a' türmezei nemesek 's honoratorok ügye, új tiszt kar 's a' t.); erdélyi országgyűlési hírek; 'sa.t.) Pyker nagyszerű ajándéka Eger városa számára; felvilágosítás a' halasi ügyekben; hírlap-kivonat. Portugália (a' cortes munkálni kezd; spanyol sérelmek; 'sa.t.) Spanyolország (növekedő pénzügyi szükség, 'sa.t.) Anglia folytonos zavargás a' gyárkerületi várasokban; állítólagos új merénnyel a' királyné élete ellen. Franciaország (Lamartine a' kormányzósági törvényjavaslatot ellenzi, mely másnap nagy többséggel fogadtatik el; 'sa.t.) Külföldi elegyhir. Gabonár. Pénzkelet. Dunavízjárás. Értesítő. —

Magyarország és Erdély.

Ö cs. 's apost. kir. Fels. az erdélyi nagyfejedelemségben megürült idei aug. 6kán kelt kimes kir. leiratában, a' néhai Sala Sámuel halálával egyik ítélőmesteri helyre, a' KK. és RR. szabad választása következtetésül Marosszék alkirálybírját és jelenleg országgyűlési követjét, Gálfalvi Imre urat méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Ö cs. 's ap. k. fős. f. c. j. 11ki legf. kőziratában Lamprecht Mária Antalt, Mária Luiza parmai hgnő szolgálatában álló lelkészt, richnoi ezimzetes prépostát, és egyszersmind Magyarország indigenájává, díjmenten kegy. kinevezni méltóztatott. —

Ö cs. 's ap. kir. fősége Tierney-Clark Vilmost, a' budapesti lánczhid főépítészt gyémántokkal dúsan szegélyezett, 's ő fels. első névböjtőjével (R) s'inte gyémántokból, ellátott arany szelenczével, valamint segédjét, Clark Ádámot is gyémántokkal díszített arany szelenczével, fenséges képviselője, Károly es. kir. fhg által, megajándékozni kegy. méltóztatott.

Scheyer József, cs. kir. főhadnagy, életének 35ik évében Pesten napnyilalásból eredt heveny agyvízkórásban hirtelen elhunyt aug. 25én reggeli 6 órakor, kesergik őt édes anyján, testvéreinek kívül sok jóbarát, kiket életében jeles és ritka tulajdonainál fogva megnyert. Áldás és béke hamvaira!

(MAGYAR TUDÓSTÁRSASÁG.) Elnöki rendelésből a' m. tud. társaság idei szünetnapjait aug. 17től october 16ig tartja 's kisgyűlést oct. 17d. folytatja ismét. A' XIIIik nagyülés mikor tartásáról a' maga idejében külön hirdetés fog szólni. Pesten, aug. 16d. 1842. Dr. Schedel Ferencz, titkok.

Az **Iparegyesület** aug. 27én Deák Ferencz elnökle alatt a' megye teremében nagy gyűlést tartott. Főfeladata a' pénztárnokválasztás volt. Erre csőd levén hirdette, mire 7 folyamodás nyújtott be, melyeket, minthogy hozzájuk 4000 pfról szóló biztosítékot is kelle csatolni, már aug. 25kén a' nemzeti casinóban tartott választm. ülés vizsgálta meg 's közülök egyet elégtelen biztosítékúnak talált. Minthogy e' szerint a' választmány, vagy miként némelyek igen tiszta új magyarsággal mondogatták: a' comit 6 folyamodónak biztosítékát elegendőnek ítélte; indítványoztatott, sőt követeltetett, hogy a' választmány tagjai a' megválasztott pénztárnokért egyetemleg (in solidum) jót álljanak. Ez fölötté kívánatos lett volna, hogy a' közönség azokra nézve, kik pénzt kezelik, teljesen biztosíthatnák; minthogy azonban a' választmány tagjai ezen föltételhez megválasztásukkor nem köttettek, őket arra kényszeríteni nem lehetett, de nem is volt igen szükséges, mert a' pénztárnok kezében 4000 pfr. egyszerre soha sem lesz, 's így pénze iránt a' közönség teljesen biztosítva van. Miután a' folyamodások és biztosítékok rövideden előadattak, szavazatszedésre 3 tagu választmány, vagy ha tetszik, comit 6 neveztetett, mellynek munkálata szerint pénztárnoknak Ruttkay József nagy szótöbbséggel választaték meg. Egy folyamodó azon esetre, ha megválasztaték, a' 300 pgrnyri díj 1 harmadát valamely jótékony célra ígérte évenként adandni, mit azonban a' tagoknak nem tetszett figyelembe venni. — Az iparműkiállításra nézve jövendőre elhatároztatott, hogy mivel a' jeles művek gombaként minden évben nem teremnek, a' kiállítás nem minden évben fog tartatni; jöv. évre azonban, minthogy a' mostani kiállítás megrendeltetése kissé későn történt, a' kiállítás még is elhatároztatott, mis jó leve tétetik közhírré. — Az egyesület rendes elnöke, kinek azonban elnöklethez szerencsénk nem lehet, Batthyányi Lajos gr. a' programm átadása mellett megkéri, hogy a' megindítatni határozott műipari népszerű folyóiratra felsőbb helyen a' szabadítékot kieszközölni méltóztatassék. Iskola, urak! iskola, és tanítás de nem újság és nem folyóirat mindenek előtt!

Pest megye aug. 30án kezdé évnegyedes közgyűlését, mellyre a' megengedett 5 szolgabíró választása levén hirdette, több nadrágtalan is gyűlt a' terembe. Elnök ö mla azon esetre, ha szavazásra kerülne a' dolog, Földváry Gábor elnökle alatt választmányt nevezvén, azonnal a' választáshoz fogott, melly által fölkiállítás útján következők lettek rendőrbirakká: kecskeméti járásban Batta József; vácziban Beniczky Ágoston; pestiben Pajor Titusz; zsoltsiban Ujváry László; pilisben Fáy Béla. Ezek meg tevéen választva, a' főisp. helyettes két esküttest nevezett ki, a' kinevezésnek azonban ellenmondattott 's az esküttek is, mint társbírák választás alá indítványoztatottak bocsátatni; ezt azonban az elnök nem engedheté, mivel mint mondá, az ő kezei kötvék, mire a' választás megengedettése nádor ö fenségétől indítványoztatott kikérteni; végre a' dolog arra dőlt, hogy a' RR. jövendőre tett óvás mellett Ruttkay Sándor és Fribeisz eskütteké kineveztetésükben megegyezének. Ezután felsőbb helyről érkezett intézvények olvastattak, mellyek közül az elsőben a' nm. h. tánc jelent, hogy a' katonai összevonulás szokás szerint Pest közelében fog tartatni, mihez képest rendeléstétél re szólítja fel a' megyét. Nádor ö fens. egy levelében Dankó Endrét és Matekovich Imrét alszámvevőkke, Szeles Mihályt pedig t. alügyészsé nevezvén ki, ezek, mennyiben jelen valának, föleskettettek. — Minthogy ezévben a' természet bő természettel áldá meg a' megyét, takarékmagtárak indítványoztatott létesíttetni, az e' tárgyban megbízott küldöttség tehát munkálásra 's eredményének meg e' gyűlésen beadatására serkentetett, melly alkalommal az elnök megemlíti a' kincstárral számvetésre megbízott küldöttség munkáltságát is. És szóba jött a' választmányok 's küldöttségek egész serege, mind megannyi kamarák, mellyekbe a' teendőket csendes nyugalomra lerakni szoktuk; kiemeltetett főleg a' népnevelési választmány munkáltsága, miszerint akadtak már lelkészek, kik a' kivetett 2 kros önkéntes adót hivatkozva beszédet,

de a' megye a' kivetés elhatároztatásánál tovább lépést sem tön. Ismét nádori levél olvastaték, melly a' RR. figyelmeztetnek, hogy a' ludoviceumi Buttlér-alapítványból e' megyei 2 növendékre eső évi díjért a' nyugtatókat küldjék fel, mire következett beszédekből megértők, hogy az évi díjak pontosan nem járnak ki, mert a' kamatok sem fizettetnek pontosan. Reméljük e' gyűlés folyama alatt a' Brudern-féle hagyomány mibenléte is tisztába fog hozatni a' közönség előtt, melly gyűlésről gyűlésre várja a' végszámadást 's annak kihirdetetését. — E' napi gyűlést egyébiránt nevezetesíté a' scontro olvastatásának megkezdése, mi által a' tisztviselők feleletre vonatnak a' hozzájuk utasított 's még el nem végzett tárgyak mibenlétéről, 's hisszük: ez intézkedés minden gyűléskor folytatatni fog.

Bars vmegye. Aug. 16. 's folytatólag tartott közgyűlésünk főbb tárgyai ezek: Balogh János elnöklő alispán ur megnyitó beszédeben férjfiánsan kötő szívek a' RR-nek a' visszavarázolt béke-olajág jótékony hatása által e' megyében megkövült egyetértésnek hű megörzötését, minek eszközeül a' gyanusítgatás kerülését, a' külön vélemények méltánylását, jónak hasznosnak a' törvény 's igazság értelmében, összetett vállakkal előmozdítását, mint a' haladás követelő kor egyedüli földadatát ajánlá, maga iránt pedig a' KK. és RR. további bizalmát kéré. Ezután 1) Az állandó törényszék 16 bíráinak ismét egy évrei választatását tüze ki, mi titkos szavazás útján ment végbe, kedve szerint választottjait kiki papírra írva és összebonyolítva személyesen és nyilván adván át az elnöknek, ki ezeket azonnal lepecsétlé, mikből aztán az nap, és másnap délután összeszámított szavazati többség szerint megválasztattak: Szakmáry János, Botka Tódor, Tarnóczy Kázmér, Reinprecht Ignác, Jeszenszky Elek es. kir. kamarás, Kosztolányi József, Jeszenszky Károly es. kir. kam.; Kvassay Antal, Bodó Sándor, Majthényi Rudolf, Ambró Antal, Liphay Gábor, Reinprecht Ferencz, Simonyi Ferencz, Szále Antal és Csúzy Károly. 2) A' türmezei (turopolyai) önhatóságú nemesség levele került szőnyegre, mellyben a' zágrábi törvénytelen tisztválasztás és magyar nemzetiség elleni ármánykodás, valamint némely zágrábi főnököknek, mint e' kihágások főoka és eszközlőjének körén 's hatalma korlátin tul csapongó merényei ellen ö cs. és kir. Felségéhez hathatós védelmért esedező fölirat pártoltatását kéri. Szánakozó részvétellel hallgaták a' RR. a' súlyosan megsértett szívek mélyéből busan ömledező panasz olvastatását, és a' levél pártoltatását közös hanggal elhatározzák. Voltak, kik e' közben a' titkon terjedező és soktól ápoltt panslavismus veszélyes törekvést komoly színekkel fösték, 's undok, alaptalanul kiszámított irányának gátlására hatályos föllépést, szigorú eszközöket sürgetének. Mások a' főispáni hatalom-korlátozásra a' jöv. orsz. gyűlésen újabb t. cikkek, némelyek csak a' létezők életbehozatását ajánlá, mi az orsz. gyűl. követeknek meg is fog hagyatni. A' turopolyai levél védelme íróinak értésükre adatni, ö felségéhez pedig a' tárgy fontosságához alkalmazandó fölírás határoztatott, melly jegyzőségünk által derekasán föltételve más nap teljes megeléggel föl is olvastatott. 3) A' magyar kath. egyháznak római pápától elválását javasló Bereg-vmegyei levél közönyös hallgatással fogadtatott, 's nem pártoltatni határoztatott. Csak a' határozat után emelt mellette szót egy fiatal szónok, de melly komolyabb figyelem nélkül neveltség közt szét hangzott. De a' levél más része, mellyben panaszoknak Bereg RR, hogy határozatjuk kinyomatását a' censura gátlá, pártoltatott. — 4) Vas vmegyének levele, a' népnevelés ügyében a' nemesekre szabott adózás fölsőbb helyről fölfüggesztetését sérelemnek vétetni kívánó, azon okból, mellynélfogást az alap, mellyre e' határozat állítatott, az 1486: 64. t. cz. 1723: 16. t. czkk. által eldöntetett, tudomásul vétetett, valamint 5) a' beregi ellen fölszólító Fehér is, miután e' tárgyban végzés már hozatott. 6) Több megyei levelek szerint az előfogatok nálunk is megszüntettek, de nem csekély 's érdekes ellenvitatkozás után, főkép azon okból, mivel minden szomszéd megye ezt határozta. A' hivatalbul utazók számára azonban tovább is föntartattak. Nagy rész csak a' külmegeyeikre kíváná az előfogatok eltörölni; még nagyobb a' kereskedés 's némely helységek egyedüli szerezhetés vagy pénzkereset tekintetéből — ha emelendő díj mellett is — tovább is föntartatni, mivel vannak helységek, mellyek csupán ebből állíták ki adójukat, sőt még e' fölött pénzök is marad, ezeknek vajmi keserű lesz máshonnan pótolni az adót, valamint, főkép kezdetben bajos az utazás. 7) Varasd deák levele visszaküldetett. 8) A' kereskedés virágoztatását kir. előterjesztések közé soroztatni sürgető somogyi — a' külföldre utazóknak adandó magyar utilevelek iránti temesi-a' nádor és koronaör-választást előbb a' megyéknek értésükre adatni kívánó torontáli — a' fiemei vasutat minde nek fölött pártoltatni ohajtó fiemei — levelek elfogadtattak. 9) A' kir. városok elrendezése ügyében fölszólító Szabadka kir. város és 10) a' vízcsatornák és Pesttől Debreczenen át Erdélybe és ugyan Pesttől Fiumébe vezetendő vasutak építetését, — habár staturköltésen is — sürgető Fehér vm. levelek az orsz. választmányhoz utasítottak. 11) Pestmegyeé az Erdélyországgal összekapcsolatás iránt szinte elfogadtatott 's e' végett Erdély vmegyeihez fölszólító levélhatároztatott. A' másnap gyűlést élénk vita közt egy tb. ügyési kereset alá vetetése foglalá el, ki némely, ügyében bíráskodó tisztviselők ellen általán böcs-telenítő kitételekkel terhelt vádat nyújtott be a' m. főispáni helyettes urnak; hol őket ármánykodóknak, vagyónában osztozkodóknak, irigyeknek, kényuracsoknak

'sat. nevezzi, és a' biráskodástul elmozdítani kéri. Bámulatos elszántsággal és nyilván szemére is lobbantott makaességgel folytonos sértegetések közt védi ezen ur némelly barátival terhes ügyét, mi tekintetét is igen csökkenté, 's a' mérsékelt kedélyüket is fölingerlé. Világos sértései 's böcstelentései mellett fölhozandó pöréből védhetésének helyét nem látván a' RR., a' pör folyamatjának előadásával erőködött magát igazolni, de tulajdon szavaival tüstint pontrul pontra megczáfoltván méltatlan magaviselete 's elbizott önhittsége egy részről, más részről a' sok oldalról vádolt hivataloskodóknak nemcsak törvényes, szerény, igazságos, de legkiméletesb és barátságosb eljárásuk tűné ki, 's a' RR. nem csekély bámulására önvédelmében fölsülvén: az elnök alispán kimondá fölötte az ügyészi keresetet, másnap fölolvastatván, midőn arra az illetett főnhangon nevetett, olly ingerült alakot ölte a' vita, hogy csak kevésben mult ujjab széksértési pör alá vétetése. Actiója azonban ennyire méltatlan viselete miatt legkeményebb szavakkal föltétetni határozatott. Véleményünk szerint ezen ur jövőjének napja Barsbantán örökre leült.

Krassómegeye Rdei a' tüzvész után közgyűlésüket kibérlett tánczteremben kényszerülének tartani, mivel a' megyeház, mint tudva van, lángok martalékává lön. Ezen vész sok tisztviselőt fosztván meg lakásától, minthogy azok hivatalaiknál fogva állandóul Lugoson lakni kénytelenek, számukra a' házi pénztárból szállásbér rendeltetett. E' gyűlésben előfordult megyei levelezések közül kiemelendők: 1) Valamint a' haza minden megyéji, ugy megyénk RRdei is osztatlan részvétellel fogadják a' turmezei nemes közönség fölszólítását és felírását a' zágrábi szomorú tisztújításkor ejtett sérelem orvoslása iránt. Sokat olvasánk már e' durva kicsapongásról, de az esemény valóságát csak a' hü leírásból érthettük meg; legérzékenyebb benyomást tőn azon tapasztalat, miszerint a' kihágások vad dühe már a' haza magasb polczán álló egyedeket is kezdi a' törvény 's illedelem korlátain tul csapongtatni 's alkotványellenes merényekre ragadni. Ezekhez képest jobbágyi alázattal megkéretni határozatott a' fels. miszerint az ugynevezett illyr párt féktelenségét szigorúan megzablázni, a' mostani tisztviselőseget megsemmíteni, az armányos és véres kicsapongásokat szorosán megvizsgáltatni, a' gyanus tisztviselőket, nehogy állásuknál fogvást a' vizsgálatra befolyással lehessenek még'ennek megkezdése előtt hivatalaiktól felfüggesztetni 's a' vétkeseknek találtakat, kivált főnökeiket, osztatlan igazságszereténél fogva súlyosan megfenyíttetni méltóztassék, — melly határozatról turmezei rokonink tudósíttatni rendeltettek. Azon indítvány, hogy Zágrábmegyével törvénytelen tisztikara miatt minden levelezés szakasztassék félben, azon nézetből nem pártoltatott, miszerint nem a' tisztikarral, hanem a' megye közönségével történik a' levelezés. Voltak, kik a' magyar nemzetiség elleni armányokat honarulásnak méltán nevezték, sőt még bűnösöket, nyiltan hazaárulóknak bélyegezték. — 2) Pártoltatott 's az országgyűlési utasításul is följegyeztetett Bereg vármegyének onnan eredt sérelme, hogy a' vegyes házasságok tárgyában irt körlevele kinyomatni nem engedtetett. 3) A' fiumei kapitányságnak hazafi örömmel fogadott felszólítása a' vasutak tárgyában országgyűlési választmányhoz utasíttatott. 4) Hontnak a' vendégi előfogatok eltörléséről értesítő levele tudomásul vétetett. 5) Tiszti jelentés következtében, miszerint uti levéllel ellátott két zsidó az oláhvég helyi ezred határából, egyik Ruszkabányáról másik Karánsebesről, visszautasíttatott, a' megye Rei az első esetre megnyugodván, a' másokra nézve megkérni rendelék a' nm. ltanácsot, hogy mennyiben a' határörvidékeken az 1840: 29. t. cikkbe ütköző rendeletek létezzenek, azok megszüntetését kieszközölni sziveskedjék. 6) Gyűlés vége felé szőnyegre került az iskolai választmány jelentése, melly több érdekes tudósítás közt arról értesítő a' megyét, hogy a' lugosi iskolai intézet illy köriratu magyar pecsétet kapott. „A' krassómegyei lugosi tanoda pecsétje 1842.“ — XX.

Ungmegeyei közgyűlés. f. hó 1 — 4 kén közgyűlésünk volt főispánunk elnöksége alatt. A' scontro felolvastatván a' hátramaradások száma szembetűnőleg kisebb vala. A' megyei körlevelek közül Torontál azon gondoskodását, hogy nádori 's koronaöri választásoknál a' kijelöltek neveit tartozzanak a' követek megyéikkel választás előtt közölni, tudomásul vevők, minthogy megyénknek már hasonló határozata van; de Somogyinak azon kérelmét, hogy a' kereskedés ügyét jövő orsz. gyűlésen kir. őfels. terjesztvényei közé sorozni méltóztassék, Ung RRei, azon szempontból, mivel az országos RR. kezdeményi joguknál fogva e' tárgy indítványozására magok is fölhatalmazták, nem pártolák; Varasdának latin leveleit vissza nem küldők ugyan, de felszólítjuk barátságosan, hogy ha sérelmet panaszol, maga ne sértsen törvényt; midőn az ország törv. hatóságának egymás közt magyar levelezést parancsoló törvénynek nem engedelmessékedik. Egyébiránt e' latin levelek isméretes tárgyai érdemileg itt is pártoltattak. Egyéb a' szőnyegen forgó körlevelek az országgyűlési tárgyakban dolgozó választmányhoz utasíttatott Szabadkával együtt, egyszersmind a' ns város értesíttetni rendeltetett, hogy mit igazság, méltányosság 's a' haladó kor szelleme hazánk boldogságára igényel, Ung RRei tenni nem késendnek. Megyénk RRei Turopolya nemesei panaszos levelét meleg 's pártoló részvétellel fogadják. A' keperész ámbár céliránytalansága 's jogtalansága általánosán elismertetett, most az egyszer még megállapíttatott; jövőre azonban megszüntetett. Bár inkább takarékmagtarakról gondoskodnának most, midőn az ideál-dásból mostoha évre is könnyű lenne legalább egy részét a' fölöslegnek félre tenni.

Vasmegeye. Szombathely, nyolczadho 21én. F. hó 1 ére határozott évnegyedes közgyűlésünk 26ára halasztatván, a' netán ekkor előfordulandó érdekes tárgyak reménye, igért közlésemet maig elkészleté. Azonban ekkorig egyedül tisztí jelentések kerülvén szőnyegre, csak a' székfoglalási ünnepélyt nyomban követett tanácskozásokrul szólhatok, mellyek leginkább két főtárgyban lényegültek: 's ezek a' turmezei nemések 's a' honoratorok ügye valának. Felolvastatván az említett közönség magyar levele, a' KK. és RR. sajonnal tapasztalák az illyr párt ellenében engedékenységünk, vagy inkább vétkes hanyagságunk gyászos eredményit. Milly könnyű leendett a' vészes mozgalmakat kezdetükben elnyomni, midőn jelenleg kétkedünk kell: nem késtünk — é el végképgyőzteszerrel, 's egy lelkes szónokunkként mindez nem előzvénye é egy feketébb jelenésnek; tompa moraj, melly a' lázongó elem kitörésének csak jósjé-

le? 'S még is jelenleg sem hiányoznak, kik aggályunkat alaptalannak hirdetik; kik az illyen literatura mívelésének álpalástja alatt nem tudják vagy nem akarják látni azt, mi minden elfogulatlan, épszemű előtt többé nem rejtély. Vagy mint egy más szónok kifejté, a' nyelv mívelésnek lényeges, elkerülhetlen bélyege a' sajátos nemzeti öltöny és czimer? 's tudós társaság az, melly karddaltant; ártatlan nyelvbuzgóság, mellytől felbőszített tagjai kiirtandni esküsznek az unokákat is, ha magyar hangok ülnék egykor ajakit, inkább ohajtván idegen zsarnok pálcza alá görbedni, mint a' magyar alkotvány körében a' nagylelkű nemzet vakon közöcsitette szabadalmaival élni? — Továbbá figyelmeztetvén a' Kkat azon visszaélésre, minél fogva a' szabaditekos horvát ujság illyr czimet von fel, és sajtója nemzeti illyrnek nevezi magát, — záradékul indítványát köv. pontokra szoritotta: 1) a' turopolyai nemesség felirata egész kiterjedésében pártoltassék. 2) Köz nemzetiségünk melletti buzgalomok méltánylatát velök tudassuk. 3) A' turopolyai gróft, Josipovics urat táblabíróink közé sorozzuk. 4) Az országgyűlésre e' tárgyat fentartván az illyr nemzeti név megszüntetését eszközöljük. Mások némelly zágrábi főnököt hivataltól megfosztatni Söt hűtlenségi vádban marasztaltatni kívánák. Egy harmadik szónok pedig Pestmegeye eszmeszültöttét pártolá, a' haladásunkban gátló Horvátországnak honunktől elválasztását; mi azonban teremünkben nem bírt viszhangot keltetni. Egy adag ismét a' magyar nagylelkűség szelenczéből, mellyből ha illy bőkezűleg adakozunk, kérdés: nem fog e' az kislelkűséggé apadni? Hol jog van, gyávaság illyesről ábrándozni. Miszerint e' tárgyban felirat fog a' fels. intéztetni a' ma törvényellenes tisztújítás iránti nyomoztatás végett; továbbá a' turopolyai közönséggel közlendjük méltánylásunkat, mellynek jeleül grófjokat tibráink sorába igtattuk; végre a' többi megyéhez körlevél fog bocsátatni az illyr mozgalmak ügyében. — A' honoratorokat illető viták rugója a' nm. htan. érkezett leirat volt, mellyben felkéri azon okokat, mik mult évi augustusi közgyűlésben az érintett osztálynak engedett szavazási jog alapjaitul szolgáltak. A' RRek a' leiratból azon engedélynek rosztalását vélek érthetni, 's így kérdés támadt: vajjon az egy éves végzés föntartsa e' magát a' gyakorlati életre, vagy elődei az enyészet sírjába kövesse? Mint többnyire, itt is a' középút méretett-ki. Am nem lesz érdektelen az e' tárgynál kifejtett eszmeharcot részletesben utántüntetni. Egy tb. a' leiratnak hódolni kívánt, t. i. az alapokat felküldetni, de ohajtá épen tartatni a' határozatot, elnökünk székfoglalási beszédének azon kifejezése szerint: „mit egészen, habár a' számilag csekélyebb rész is, elvégzett, a' többség se változtathassa.“ Elismeri a' kormány jogát öröködni törvényink fölött, ott hol sérelem van: de viszont a' municipium jogainak sértettségével szembe. Ezután kísérletet tőn az engedély jogszerűségének bebizonyítására a' törvények és gyakorlat mezején. Elmondá, mikint a' főispánok tisztújításba befolyó joga az időtüzésben 's egyedek kijelölésében központosul, 's a' törvényt, melly csak nemes birtokost mond választandónak, 's miután a' honoratorok szavazata, ezek, 's — mert a' követválasztás, az utasítások 's tanácskozás köréből e' mellett még kizáratvák, a' municipium 's törvényhozás irányában sérelmet magában nem foglal, idézte az 1723: 36. t. czet, melly a' választást totius cotts consensu határozza, mi alatt nem kizárólag nemeseket vitatott értendőknek. S itt hivatkozott a' gyakorlatra, mellynél fogva a' felhozott cikket megyéink különbözőleg értelmezték, ez szűkkeblűben amannál: ott a' segédpapok levének jogrészesek, mig imitt a' kiváltságolt osztály is korlátok közé szoríttaték, jelül, mikép a' helyhatóság illynemű rendelkezését mindig sajátkörű tárgyának tekintett; végre felhozá azon megyék példáját, hol a' honoratorok befolyásavai tartott tisztújítás bár a' kormány által nem helyesleteték, de tényleg nem gátoltatott 's nem érvényteleníttetett. Az ellenoldalon egy más szónok ur harezolt. Nem pártolá a' megye engedélyt részint azért, mert az 1723: 56 t. cz. alatt egyedül nemeseket ért, 's e' törvény mindeddig a' gyakorlat terén nem jelent meg; részint, mivel az engedély által aristokrátiát gyengíteni akarván, czélelleszen mívelünk: a' nemtelen osztálynak kiszemelve jelesbjeit, épen az aristocrazia erejét sokszorozandjuk, minek eredményeül annál nehezebben sikerülend a' hátramaradtaknak az alkotvány sánczai közé vergődhetniök. Továbbá, megyénk a' honoratorok körében minden, önhatósága alatti egyedet sorozván, kitüntetni törekvők az innen eredő fonákságot, melly szerint egy, honunkban csak letelepült idegen ajku és szívű bérlőnek szavazási jogot engedünk, mig pórainktól, kiknek századok terhei görbesztik nyakát, megtagadjuk; megtagadjuk a' telkén ön 's a' köznek javára ipart kifejtő jobbágytól, mig a' telkét ott hagyott a' jog osztályosává lesz. Félt az angol alkotvány metelyétől: hogy a' jog vagyonnal fogand társkezet. Ohajtá egyébiránt a' tárgyazott jogot minden osztályra kiterjesztetni, de törvényhozás utján; 's miglen ezt kivíthatnók: tanácsosbnak tartá a' honoratorokat is az élvben nem részeltetni, mint attól netalán később megfosztatni. E' beszéd, melly e' gyelőre köz meggyőződést látszott szülni, több szónoktól vétetett bonczolás alá. Megjegyeztek a' honoratorok közhatározására (definitio) nézve, mikint az, a' nemesi terhek részesei és a' megye hatóságához tartozók, — tehát két összekapcsolt, elválhatlan kellekkel bírókra terjeszkedik; más részről a' főnebbi elvet a' tespedők elvének ismeré. kiknek jelmondatuk: „ha mindent nem, semmit sem!“ 's különítvő vönalt huzva a' törvény- és a' gyakorlat-ellenes tény között, mutogatták, hogy a' végzés, mert gyakorlati életbe nem lépett, azért még jogszerűtlennek nem bélyegezhetik. Egy prof. ur nem osztozott a' főnebbi szónok félelmében, mintha az engedély csak a' vagyonosak előtt emelné-fel a' sorompókat; mert célunk volt léptenkint fokozatosan egyik intelligens osztályt másik után a' jog körébe felvenni. Ezen elvnek köszönhetik a' protestans lelkiörök is szavazatukat, és enyelgésnek hiszi, ha valaki azt a' rectores ecclesiarum reájok is csigázott címéből akarja következtetni. — A' harmadik oldalon egy tábl. a' felkivánt alapok fejtegetése után közép utat ajánlott, melly kettős célhoz vezet: szilárdul megmaradni a' végzés mellett elvben, de jövő tisztújítás alkalmával életbe nem léptetni, mi által a' leiratnak is kellek hódolunk, 's hiedelme szerint a' következtesség szabályához szintén hívek maradunk. És mindenik vélemény megtalálta bajnokit. Voltak kik a' függő szavazatok szaporodásától tartottak, t. i. egy földesur tisztjeit, illykor többszörözvén, akaratát kenyérvetés föltétele alatt mindannyira reátolandja, és voltak ekép, kik a' diplomaticusokra ohajták szoritattani

az engedély lenleg a' me erőnek haj a' megye csak nemcsak az va szükség társoknál is. vány sáncz kedjék. Az ha nem: osztály nek mondja gyen elég! tulzó, mel igényleni: legintelliga a' durva tő minek a' p. az jegyzők ben érkezett uttal ide zá 97 a' mult kerültek sz gyei t. szék tak; bőveb söbb itélet A' hőtőnb Szavagás m szerencsén felkiáltás Főjegyző: hovszky Z Kristóf, 's Orczy Imr zsenyi Mik főbíró: Po Zuggó Ign László; al János 's B 's Noszlop Kemenesá eskütek: Pál; alsz Agusztich pes Lajos Kovács A számvevő főmérnök főbesz: talanffy. E' gy millyen b denkor a' volt; nép ersek ő e tekintvén tartásána építettett vendégfo tiszti lak sék. Ho gyen, er ját, men rendeli. lyl a' je dom, — ezerre is ban min lakást fo 1200 v. va Eg a' magas zönség haza ér tározó gesztet gyűlésb ső jelei sak kel polgárt nap em szerü t szes ny adá ke

az engedélyt. Egy gróf bár multkor ellenkező értelemben nyilatkozott, de jelenleg a megye következetessége tekintetéből a végzés mellett küzd; ő oknak és erőnek hajol, de nem látja a helytelenítés okát, — erő nincs jelen, s a megye csak nem készíti önmagára czáfolatot. Egy más tb. nemcsak a méltányosság nemcsak az igazság igényeinél, hanem alkotmányos életünk mosti állásánál fogva szükségesnek vélte a szavazási jog általánosítását és pedig a követválasztásoknál is. A nemesség s kormány érdeke egyiránt kívánják: hogy az alkotmány sánczai tágíttassanak, hogy a honpolgárok száma minél magasbra növekedjék. Az universitas cottus kifejezés értelme nemteleneket is tartalmaz; mert ha nem: mi volt eddig a nemtelen, mi volt annyi száradon keresztül az adózó osztály... semmi? Azonban, minthogy a leirat mégis csakugyan törvénytelennek mondja a megyei végzést, azt országgyűlésig felfüggesztetni kívánja. De legyen elég! a hosszas vita eredménye lön sirja reményünknek, mely nem vala tulzó, mely csupán csak annyi következetességet mert szerényen igényelni: miszerint az annyiban menend reformon át: hogy legalább e haza legintelligensebb osztálya, az ügyvédi kar nyerend jogot, ellensúlyt alkothatni a durva tömeg irányában, melyet nem a közügy érdeke vezérel, de azon bün, minek a p. hirlap lélekvásárlás nevet adott. A határozat föntartott elvben, az az jegyzőkönyvbeni gyakorlása országgyűlésig elhaladand. — Hamburg ügyében érkezett felszólításra önkéntes adakozásoknak aláírási iv nyitattott. — Egy uttal ide zárom mult fél évi rab-stasticánk. Ülte a megye börtönét 223 fogoly; 97 a mult évekről, vizkereszt t. székéről 43, husvétutániról 81, s így az idén bekerültek száma 134-re rug. Köztük: 203 férfi, 20 nő; egy tébolyodott. A megyei t. székeken bevégeztetett 180 pöre; 18-an az illető hatóságokhoz utaltattak; bővebb nyomozás tekintetéből függöben van 15. Halálra ítéltetett 8, kik felsőbb ítélre várnak. s pedig 1, 1838-ról; 1, 1840-ről; 6, 1841-ről; 4, 1841-ről. A börtönben meghalt kettő. — ld —

Szombathely. Sad hó 24. Tegnap kezdetett tisztujításunk, nagyobb zavargás nélkül ma délben bevégeztetett. Mig részletekkel szolgálhatandok, van szerencsém az új tisztikar névsorát a t. közönségnek bemutatnom. Első alispán felkiáltás után Békássy Imre; 2ik körül-belül 115 szótöbbséggel Széll József. Főjegyző: Bezerédi László; 1ő al: Szabó Miklós, főjegyzői czimmal; 2dik Hrabovszky Zsigmond; tiszteletbeliek: Forster József, Kéthelyi Lajos, Kisfaludy Kristóf, s Bárdossy László, egyszersmind ügykezelő (expeditor). Levéltárnok: Orczy Imre. Fő uti biztos alispáni ranggal gr. Széchenyi János. Főügyész: Berzenyi Miklós; 1ő al: Istóczy Antal; 2ik Szabó György. Szombathelyi járásban főbíró: Polányi János; alszbirák: Ostffy Sándor s Kéthely Mihály; es küttek: Zuggó Ignác, Fejér Lajos s Kisfaludy Gusztáv. Nemetujváriban főbíró: Balogh László; alszbirák: Laky György s Cseh Sándor; esküttek: Hettyey Vincze, Nyul János s Boros Imre. Körmentiben főbíró: Zarka Sándor; alszbirák: Darás Alb., s Noszlopy Sándor; esküttek: Kelemen Gábor, Pogán Lajos s Temlin Antal. Kemenesaljaiban főbíró: Radó Ignác; alszbirák: Boda János s Balogh Antal; esküttek: Tóth Dávid, Vidos Boldizsár, s Tóth Antal. Tótságiban főbíró: Tóth Pál; alszbirák: Agusztich Sándor, főbírói czimmal s Laky Ráfael; esküttek: Agusztich János, Gombossy Ignác, s Agusztich Lajos. Köszegiben főbíró: Sepe Lajos; alszbirák: Takács Lajos s Chernel Ferdinand; esküttek: Eöry Imre, Kovács Antal s Farkas Károly. Főadószedő: Bárdossy László; al: Hodászy Ign., számvevő: Hettyey István; főmérnök Hegedüs Sándor; al: Kovachich Zsigm., főmérnöki ranggal; főorvos Schvester Károly; kisczeli állomáson: Hollán Adolf; főbész: Hinrichs Vilmos; főesendbiztos: Tóth Sándor főbírói czimmal; al: Bertalanffy. Várkapitány: Martinkovics; várnagy: Henyi József. — ld —

Eger. Aug. 15dikén. Sietek a közönséget tudósítani olly eseményről, millyen bár itt ott hazánkban gyakran előfordul, de egyes helyekre nézve mindenkor a rendkívüli esetek sorába számíthatatik. Tegnap városi közgyűlésünk volt; népessége szokatlan, valamint annak tárgyai is. Főbíránk Pyrker J. L. patr. érsek ő extiájának egy, Carlsbadban kelt oklevelet terjeszté-elő, mely által — tekintvén Eger közönségének azon terhelését, mely rája a katonatiszti lakok tartásának köteleességéből hármlik; — ezen terhének könnyítése végett az általa épített s jelenleg az érdekelt célra alkalmazott eddig 'korona' czim alatt volt vendégfogadó épületet Eger vsa közönségének ajándékozta olly föltétellel: hogy az tisztí lakásokra használtatván, soha semmi szín alatt *) más célra ne fordítottassék. Hogy pedig a vsi közönség az épületfentartási teherből is megkímélve legyen, erre 5000 váltó ftot készpénzben alapítani kegyeskedett, mellynek kamatját, mennyiben azt a fentartás meg nem emészténé, a tőke növelésére fordíttatni rendeli. — Nem vagyok képes azon benső örömszülte lelkesedést leírni, mellyel a jelen volt közönség e nagyszerű ajándékot fogadá; nagyszerűnek — mondom, — mert nem tekintvén azt, hogy az épületre eddig fordított költségek 50 ezerre is rughatnak, az folyó árban is megér 30 ezer vftot. Az épület legújabbban minden tekintetben a legnagyobb figyelemmel és esinnal építettvén 7 tisztí lakást foglal magában mindennel ellátva; s ekkép Eger vsa évenként legalább 1200 vftot megtakaríthat hasznos dolgokra fordítandót. — E nap örömnünap vala Egerre; a bizodalom, ragaszkodás és tisztelet, mellyet Eger közönsége a magas adakozó személye iránt mindenkor tausított, fényesen tünt ki. A közönség méltó háláját jelenleg ő extiájának a távolban levél által fejezendő-ki, mig haza érkezésével küldöttség teendi azt; örök emlékeül pedig az adományok elhatározó ő exájának életnagysága arczképét lefestetni s tanácsteremben felfüggesztetni. E munka szabad ajánlás útján rendeltetvén eszközöltetni azonnal a gyűlésben 100 ezüst ftnál több iratott alá! Azonban a hála s tiszteletnek e külső jelei csak árnyékban sem tükrözik az érzelmek valóságát, mellyek a lakosok kebleiben örökre meggyökerezének. Illy benső érzelem birta egyik derék polgártársunkat Bennett Ferencz jelenben furdői haszonbérlet is arra, hogy e nap emléket fentartandó a furdői kertben fényes kivilágítás mellett egy nagyszerű társasmulatságra nyujtson alkalmat, a magas adakozónak tiszteletére díszes nyomatú üdvözlő verseket osztott-ki. Pyrkerünk tehát ismét bizonyosságát adá kegyességgel teljes adakozó lelkének, melly nem rég a bécsi vakokra hin-

*) Ezen kifejezést kétség kívül úgy kell érteni, mig t. i. az épület ezen célra szükséges leend. J.

té nagyszerű áldását, mellynek Carlsbad és Gastein örök emlékeit birják. Reményem — ha közhiedelem nem esal, rövid időn ismét lesz alkalom ő extiájának adakozó nagylelkűségéről szolanom, s ezt annyival inkább várhatjuk, mert városunkban tárgy van elég, melly jótékony kezekre vár: Eger népiskolái rosz karban vannak, kisededovó s iparintézete nincs, rajziskolája tanítójával együtt irgalom után sohajtoz! Reményem, mind addig nem foszt meg a mindenható hennünket ama férfitől, ki egyedül jogosított azon várakozásra, hogy tőle boldogulásunkat reményljük és mondassuk: nélküle nincs öröm számunkra; ha csak titokban nem rejtezik köztünk valamely még eddig nem ismert földi angyal, ki sebeinkre irt készít, hogy megorvosolhassa. Adja az ég! (Folyt.)

H i r l a p - k i v o n a t.

Az „Erdélyi Híradó” 60dik számában Kovács Lajos ki mint követ s író fáradsatlan buzgalommal munkálkodik az erdélyi nép emelésén, a „köz munkákra” értekeznek. Előre bocsátván azt, hogy Erdélynek sok és jó utja van, s hogy már ennél fogva is a közmunka terhe nagy, elmondja mikint, uri cselédek menteseké lőnek a közmunka terhe alól, s minden jobbágy ingyen is örömmel vállalt bizonyos szolgálatot uránál, hogy e teher alól meneküljön; ez egyfelől kedvezett az urí érdekek, mert ingyen vagy legalább igen olcsó cselédeket szerzett; másfelől számtalan kibuvásnak nyitá kaput, s ez által a nagy teher kevés számra szorult, s majd elviselhetlenné nehezült. A hongyülési biztosság e tárgy iránti javaslata négy részre oszlik. 1) a közmunkának maximumaul javasoltatik 8 marhás s 12 gyalog nap-szám. 2) Mentések legyenek csupán olly cselédek, kiknek sem belső, sem külső birtokuk, sőt semmi marhájok közlegelőn nincs, e mellett az egyházi (curialis) nemesség, melly a nélkül is nagyobbára közadó terhe alatt van. 3) Az arány is, mennyire illy rendszerbe illeszthető, meg van állapítva. 4) a kiszolgált közmunka felét minden földesur jobbágyának azon évszakon uriszolgálatba betudni tartozik, mellyben levégeztetett. S ezen javaslat eredmény már is több biztató reménynél, miután az ország hatóságának hasonlíthatatlan nagy többsége nyilatkozatban fejté ki erre készségét, s okunk van hinni, mikép törvényhozásunk azon osztálya is, mellynek teher-ségénél fogva az áldozat könnyebb, bőkezűségben a megyék mögött maradni bizonyára nem fog. — Ha e javaslat csakugyan törvényvé válik; úgy Erdély e részen el fogja hagyni Magyarországot, ha ez más uton nem fog az adózók közmunkái terhének könnyíteni. Bizony uraim! virad: ébredjünk! A nemzeti Társalkodóban Basa Mihály értekez az erdélyi ev. ref. papok teendőikről. A teendők közt, ugymond, legelső az, hogy az egyházi rend legyen közállomány pénztárából fizetve, ha nem is egészben, részben legalább, kivéve olly egyházmegyéket, mellyek egy vagy több patronus bőkezűsége s vallás iránti magas gondolkozása által bizonyos jövedelemmel állandóan megalapítvák. A kegyurasági jog (patronatus) egyházi dolgokra nézt keresztyén prot. szellemben van a törvények által fölfogva. Az egyházi kormányzás a világiak kirekesztésével eredeti forrástul eltávovva, tévedésekre vezetne, minde nek fölött korlátlan önkényü, s nehéz igáju lenne. A magyar protestans, s erdélyi ev. ref. egyházak korszorujában legszebb gyöngyszem a kegyurasági jog, melly fényevédi iskoláit, templomait, igazgatási bel-, s kül viszonyait. Itt a ker. prot. szabadság életgyökere. Szent hitem, hogy a pesti prot. főiskola, épen ez uton létesülend. Legyünk 2) mi is művelődésünk eszközlésében munkások, s ezért közérő s költségen évenként fizetendő bizonyos pénzösszeggel alapítsunk könyvtárt. Egy jó könyv legjobb barát s a t. — 3) Népiskoláinkra figyelmünket kell fordítani. Azért azok az első növelés által igényelt egyforma kézikönyvekkel látassanak el, most a hany iskola annyi rendszer. A népet emberi méltóságának érzetere kell fölmagásítani, s így eljövend az idő, midőn nem a félelem, hanem lelkiismeret által serkentetik tul nem csigázott kötelességei teljesítésére, midőn a bot s pálezaütleg sajtolt szivrázó nyögések elnémulandnak. Tehát készítsünk értelem és szívkepező iskolai könyveket, gondoskodjunk kisededovó s nevelő intézetekről. 4) A társalkodói fölszólító az ev. luteránusokkal egyesülést tüzi ki czélul, En e kérdést most érintetlen hagyom. A barczasági magy. luth. közönségeket azonban, kiknek bizalmok bennünk központosul, forró kebellet ölelném. A szász ajkunk neveléses érdekeik tekintetéből bajosan simulnak hozzánk. Nagy akadály köztünk a nemzetiség s nyelv. Most tegyünk mi is egy fővényszemet a Magyarországgal egyesülés dícső alkotmányához. Azon ohajtás, hogy mi is egy protestans lapot létesítsünk, csak kegyohajtás marad. E helyett a Pesten már folyamba hozott prot. egyh. s iskolai hírlapot járattni, ebben gondolatinkat közleni első szükségnek tartom. Végzetül azt nyilványítja értekező ur, a mig szivem dobog, legfőbb ohajtásom lesz a Magyarhonnal egyesülhetni. Bár ez érzelmet osszák minél többen honfirtásim közül.

A „Mult és Jelen” 59dik számában semmi értekezés.

A „Nemzeti Ujság” fény s homály című cikkében megrója Borsodmegye levelének ezen helyeit: „A szellemiekkel megem legedő hierarchia kiterjeszti földet körülövedző szárnyait, a pusztá szertartásokkal átvarázslott vallás sűrű fátyolával elfogá hivei szeméi elől a világosságot, s a maga boldogságát főképen is tettleg a földön keresve, hiveit pedig gondosan mesterkedett rajzokkal untalan csak a sirontuli bodogságok keresésére figyelmeztetve, a sötétségben tapogatózóknak vezetőül szolgál. Továbbá: „hogy a magyar papság az ország lakosai közt az egyenletlenség, bizalmatlanság, visszavonás magvait elszórván s a t. megnem hunyásodik. Azon vörösfonal pedig, ugymond a cikk, melly két homokra épített ingtag oszlophoz van kötve a) a papok a nevelés okáért nyert jöszágaikat nem érdemlik, mert nem nevelnek, és b) a papi jöszágokrul a törvény s országgyűlés mindenkor rendelkezvén azok status javai, tehát a status rendelkezése alá tartoznak. — A megrovást melly a 61d. sz. 4 hasábot tölt be, a 62d. ismét 4 hasábon folytatja. Es elmondatik hogy egy törv. hatóságnak a másik ellen — az első status ellen törv. és ok nélkül nyilván provocalni spanyol lázadás példájára illék é y itélje meg ki hazáját szereti. Es halmozva vannak tudós idézetek idézetekre, és a meum és tuum alap eszméje variáltatik.

A „Pesti Hirlap” 165—166d. sz. a vezérezikkek városi polgárgyűléseket kívának, mellyben képviselők üljenek az egész polgárság által eléggé számosan választandók, hogy megvesztegetésen, csabon és félelmen fölülemelkedve a közügyeket intézhessék. — A municipalis rendszer az, miben a magyar közállománynak szive ver, mi ezzel összhangban nincs, egy rideg institutio, mi az egésznek lánczolatában sem szem sem horog. Semmit rólunk nélkülünk alkotványunk fő eleme, s ha nem vehetjük is be alkotványunk sánczaiba, ki kívül van, de kivetni bizony nem sikerülend azt, ki már ben van. A benlevők közt állnak a kir. városok is. Assimilatio, osztályzatok egybeforrása, nemzeti egység, igazság s jó rend sürgetik, hogy a városi lakosok közt törv. hatóság tekintetben különbség ne legyen. No már kérdjük: ki kívánhatná a magyar nemességét, melly alkotványos állását a semmit rólunk nélkülünk joggyakorlatában találja, hogy ez alkotványosságbul kivetkezve, magát olly hatóság alá vesse, melly mindenben róla nélküle rendelkezne? — „Eredeti rendeltetés megyei szerkezetünkben a semmit rólunk nélkülünk elvet valósitni s ezt minden conjuncturák közt sértetlenül meg is kell tartania, de ha majd az alkotvány sánczai közt nem privilegiált osztályok hanem egész nemzet leend, a megyei szerkezet említett rendeltetésének valósitására többé ösnépgyűlési típuszat meg nem tarthatja, hanem képviselötrendszerre kell alakulnia. Ha tehát a városoknak képviseloti rendszert adunk, nemcsak a városokat tettük nemzeti alkotványos tényezőkké, hanem a megyékné is azon fejleményét eszközlöttük, melly nélkül nincs nemzeti egység s így nincs erő, nincs üdvösség. A városok elrendezése azért is sürgetős, mert az anyagi reformok képviselésére nem azért ugyan, minthogy a negyedik rendet képezik, hanem azért hivatvák a városok, mivel azon férflak, kik ezen érdekek mezején

mozognak, természetesen a városi viszonyokhoz csatlakozvák. Javasolja ezt a nemzetiség tekintete is. Közélet kell a magyarnak, 's a közéletben magyar nyelv, hogy a szabad nép magyar legyen. Ezért tehát polgárgyűlést! hogy a polgárok közéletet élhessenek, 's magyar nyelvet a közélet eszközeül, hogy magyarokká lehessenek! Kívánja a polgárgyűléseket a polgári méltóság 's önértet gerjesztése is, mire alkalmat csak a közügybeni részvét ad. Kívánja végre a liberalismus. Mert habár a mi arisztokrátiánkban magasztos egyediségek vannak is, de még is igaz, hogy az arisztokrátiának öszves testületi szellemében van mindenütt valami kizárólagos, mitül a liberalismus üdvét várni kissé mégis csak merész hiedelem!

(Fölvilágosítás a k. kun halasi ügyekben.)

E' lapok 65dik számában d+c ellenem tollat emel, 's czáfolata elején azt merészli állítani: hogy én a halasi egész előljáróságot kárhoztattam, midőn e' lapok 61dik számában megjelent cikkecskémben oda nyilatkoztam: hogy városunk haszonvételei rosz keletének, némileg bizonyos urak hanyagsága 's a közőnség hasznával nem gondolás az oka. Uram! midőn részletesen 's így nem általában teszünk valamit kérdésre, akkor egészet, mindent nem értünk; 's ön d+c ezt nem tudta? jegyezze meg ön tehát, hogy a 'nemelly' és a 'minden' közt iszonyatos különbség van. 'S mivel tán ön lehet a fő hibás, az egész előljáróságot akarja beszennyezni; de álokoskodása magától összerogyik, mihelyt önnek azt megsugom, hogy nagyon tudjuk, mikép az illy különösségekre, — specialításokra, — éber figyelemmel gondolni a főbíró közvetlen köteleltsége, vagy közbevetve 's mellesleg az olly előljáróké, kik hivataljoknál fogva városházunknál kötelesek rendszeren mindennap időzni, hűsölni 's árnyékolni. — Továbbá d+c azt állítja, hogy az árverés napját, előtői napon kihirdetni elég jókor volt; mert kik bérleni szándékoztak, az előljáróság szájából 's a hírlapi közhírré tételből, — mintha bizony hírlapokat nálunk minden olvasna (pedig biz öt ujon is könnyű megolvasni a Halasra járó lapok számát) már előbb is tudták. — Uram! ön igen roszul okoskodik 's maga alatt vágja a fát, mert én is úgy nyilatkoztam, hogy azon hat bérleni akaró, nem a 17én délelőtti 10 órákor történt kihirdetés, hanem azon megsugás következtében, mellyet ön nem pirul megvallani, 's így magányos beszédből tudván meg az árverés napját, jelent vala meg: hanem az a főhiba e' megsugásban, hogy azoknak sugatott meg, kik az olly haszonvételek kibérlésébe, mellyek városunk további süllyedésére, ön felekezete kezelése alatt, annak részére ön 's társai számításuk szerint megtartandók, bele sem szóltak, belé sem szólhattak 's így uram! minden esetre hiba volt 's hanyagság az árverés határnapját, melly árverés városunktól öt mérföldnyire tartatott, előtvelelő nap 10 órákor hirdetni. Azt is állítja d+c, hogy a haszonbérleni akarók kevés száma, a haszonbérléssel továbbra nem ajánlott közterhektől mentesség elfogásán alapul. Ön elfelejtette jegyzése után fölteni, hogy a városi haszonvételek bérlőjinek lesz joguk magukat pénzért a közterhek viselésétől megváltani, és így, ha néhány forint áldozat után is, csakugyan mentes lesz a haszonbérlő, 's ha a régi rendszer mellett — mint ön akar okoskodni, — csupán a közterhektől mentességért fizetett több százra menő haszonbért a bérlő, most miért ne lenne kész néhány forinttal többet, nagyon ohajtott célja elérhetéseért áldozni? de akkor is a reméltet haszon 's most is a majdan tartandó határnapkor annak csalogató reménye fogja a haszonbérleni akarókat, miután most két héttel az árverés napja előtt közhírré tételtek annak határnapja, az árverésre buzdítani. Továbbá mondja d+c azt is, hogy én azon testületet, melly a kimért földek-közöti közös birtoku vizállásos helyeket adósság-enyésztő fundusnak áldozta fel, különöz arisztokrata pártnak neveztem. Uram! ha testülete, mellynek ön mozgatható szerszáma, machinája, ezen czáfolat készítésére önt bízta meg: mint ön, úgy testülete is roszul számított, combinált. Ez, mert önben rosz mentőre, védőre akadt; ön azért, mert ezen szavaimat: „a fenérintetnek majd mindenben, de főleg a városi jövedelem gyarapítása körül szembe szökő hanyagsága, oka a több ezerre rugó adósságnak, 's jelenleg különöz arisztokrata párt annyira fenyegeti megdöntéssel városunkat, hogy az eddigi adósság letisztítására, kerületi küldöttség határoza következtében kénytelenített magányosoknak eladni városunk közös földbirtokokat“ roszul fogta fel. Ezen pontocska figyelmes átolvasása után, mint jöhetett ön azon gondolatra, hogy azon testületet, mellynek határozata következtében a közös földek eladattak, különöz arisztokrata pártnak neveztem, meg nem foghatom; a midőn világosan fel van téve: hogy kerületi küldöttség határozata következtében városunk adatta el. — Tudom azt kérde ön most, — hogy jöhetett a különöz arisztokrata párt credoba? — erre válaszom ez: látván városunk hogy ön felekezete kormánya alatt, mindennap csak az adósság szaporodik 's a jövedelem fogy; vesztve reményét, hogy mint máskor, saját gazdálkodásából kitisztulhasson, határozta a nagy lépést, hogy, mint rosz gazda, — földet adjon el. — Ezen kitételemet „különöz arisztokrata párt“ úgy látom d+c érteni nem akarta, vagy értéséhez nem is volt eszköze; — tudja meg tehát ön hogy ezen kitételek ennyit jelent: azon hatalmasok pártja, kik valóságos különözök. Van városunkban bizonyos hatalmas párt, mellynek fejei 's vezetői valóságos különözök, kiket Nagy Károly Daguereotypjében a különöz élet hű képeül jöltalált festeni; mert ezek az én különözceim valósággal olyanok, a millyen jelleműeknek kell lenni a különözöknek, ha tehát önök is zászlósak különözök, mivel a capite foetet piscis, miért nem nevezhettem volna az önök egész pártját különöz pártnak? Hogy arisztokrata pártnak neveztem, az azért történt, mert városunkban csak ön pártja hatalmas. Jövedölesemről azt mondja ön, hogy azt tenyereimből merítém; nem uram! nem onnan vettem én azt, hanem szívem mélyéből, hol nyiltan láttam, mikép azon városnak, melly a város-ház-építés által okozott adósságából egy két év alatt, még egy évtizeddel ez előtt megtisztulni képes volt, most azonban rakásra csak adósságot halmoz, előbb utóbb ha így halad buknia kell. De ezen pontrul tovább most nem vitatkozom, miután ön biztosít hogy ezután ez nem így lesz, hanem minden vihar daczára is városunk bajai ügyesen és hiven fognak kormányoztatni. Adja Isten! Sérteni is akart d+c, de mivel mikor tollat emeltem, tudva volt előttem, hogy a fészekben piszkált darázsok m e r g e s fulánkaikkal boszút állandók megtámadandnak, föltettem magamban hogy a sértést megvetéssel boszulandom meg; hogy feleleltre, még csak egyenkinti fölvételre sem érdemesitem. De a k ügyvéd.

Ipar 's tözsérügy. (Gyapjukereskedés.) Nem ártand a gyapjukereskedés jelen állását Németországban néhány szóval megemlitenünk. Tudva van, miszerint az ideitavaszi nyírés rendkívül bőséges volt, úgy hogy 6—8 pcenttel több gyapju lett, mint rendes nyíréskor szokott lenni, melly különbség a németföldi 32 millió juhalmintegy 48 ezer mázsát tesz. Ezen többség nem szerfölötti hatású ugyan, mindazáltal mégis elég fontos a gyapjukeletre nézve, kivált a kereskedés mostani pangó állapotjában. Ezenkívül Németországnak számba kell vennie még azon mennyiségeket is, miket Magyar-és Lengyelország szállít a német piacokra, mert ezen külföldi mennyiséget a német földön természetlennek legalább egy negyed részére bizvást tehetni. Ezek szerint az idén mintegy 800 ezer mázsa gyapju volt a német piacokon, mekkora mennyiség a múlt években koránsem tapasztaltott. Ebből nagyon kevés maradt az első kézben, sőt a másodikban is, a gyapjutözséreknel vesztglő mennyiség nem szerfölött sok, melly tünemény legkedvezőbb jövedövel kecsgetet. Örömmel vallhatják a németek már jelenleg is, hogy a fölhasználás főhelye Németországban magában van, mert a németpiacokon megjelenő gyapjunak, a külföldivel együtt, alig hagyja el 1/2 része Németország határait, 's e' szerint maholnap magán a németföldön annyi gyapju dolgoztatik fel, a mennyit természet az. (Bármí is úgy tennék 's tethetnénk hazai gyapjunkkal!) Néhány évtized előtt ez egészen máskép volt, mivel 2 harmada sem használtatik a német hazában fel az akkor sokkal kevesebb mennyiségben természetlenn gyapjunak. Akkor kezdének a németek aggódni az ausztráliai gyapjutermetés növekvésén 's az angol vevők végképi elmaradásán piaczinkról, de a végzet ez aggályt örömmé változtatja; mert azon mostohának tetsző körülmény fölségesen hatott a gyáripar fölvirágztatására, mi által a gyapju mindinkább kelendőbbé lön 's a nemzet töménytelt nyert. Magyar hazánkra vonatkozólag tehát gyáriparunk előmozdítása tekintetéből nem kell egyebet ohajtanunk, mint gyapjunk 's egyéb gyártatlan termékink itthoni feldolgoztatását 's így védvám 's egyesületek által a gyapjukivitel 's külföldi szövetek behozatalának akadályoztatását 's nehezítését.

Erdélyi országgyűlés. (Folytatása.)

9. §. A költözés föltételeit teljesített urbéresnek, ha kiköltözése előtt ki nem elégittetett volna az itéletnek a 7ik pont szerinti teljesedésbe vétele után, vagy ha önkéntes egyezés szerint történt volna köztö és földesura közt a számokodás, az egyezvény szerint, azon legrövidebb úton, melly az A. C. III. r. Sik czimében kiszabva van, folyamodás 's ügyvéd-visszahuzás, 's minden egyéb menedék és pörhalasztási módok kirekesztésével, elégtétessék. — 10. §. Valamint egyfelől az 5ik pontban írt okokból kimozdítandó, vagy költöző szándékát törvényes módon jelentett, és az itt írtak szerint kielégített urbéres a kiköltözésre, ha a földesuri hatalomnak ellenszegülne, a tisztek által is, még pedig ezen esetben kár, 's költségen felül 24 mft büntetés mellett, haladékon kívül rá szorítandó, szintűgy másfelől azon földesur, ki urbéresének, miután az a költözés minden föltételeinek teljesen eleget tett, akár személyét, akár hozzátartozóit, akár vagyonát letartóztatja, kár-, 's költségtérítésen felül 200 mft. országos díjban marasztandó legrövidebb úton, és ugyanezen büntetés háramlik azon földesúrra is, ki valamely urbérese mellett lakó személyeket — legyenek azok gyermekei, vérei, cselédei, bérfizető-, vagy akármely más cím alatti lakó társai, akármí időben is a költözésben meggátol, ezek hírtétellel sem tartozván. 11. §. Kóborló cigányoknak ezután sehol sem sátoztatni, sem barmaitkat legeltetni meg nem engedtetik. A megtelepültekre e' törvény rendszabása, minden különbség nélkül kiterjesztetvén. 12. §. Ha a földesúr költözni kívánó urbéresétől, ki a költözés föltételeinek eleget tett, az elbocsátó-levellet megtagadná, a tisztek haladéknélkül és ingyen adják ki, az 1794beli 26dikt. cikk rendszabásához képest, melly a mennyiben itt módosítva nincs, továbbra is erejében maradand. — Aug. 9kén tartott országos ülésben fels. urunknak négy rendbeli k. k. leiratai felolvastatván 's köziratra kéretvén, kiadásuk meghatározatott. — Továbbá a k. k. felszólítja a KK. és RRet, hogy urbér tárgyában kiszemelöleg dolgozott középponti biztosságnak napirendre következő 's a közmunkákra nézve készített tervét vennék tanácskozás alá; midőn is indítványba tételvén, miszerint a' felolvasottt. javaslattal kapcsolatban a kereskedési tárgyban kinevezett biztosságra kellene bizni, hogy a' legsürgetőbb országos útvoalok iránt, mennyiben a' tárgy kiszemelöleg elintéztethetnék, az ország RRei elibe minélelőbb véleményt adjon; melly indítvány elfogadtatván végeztetett: hogy a' kereskedési tárgyban rendelt biztosság ezen indítványzott tárgyban adjon előleges vélekedést. Az aug. 10ki ülésben főkörmányzó ö nmlga jelenti, hogy Kolozsvár szabad kir. város eddigi rendes országgyűlési követei Grois Gusztáv és Méhes Sámuel atyánkúli mellé pótló követeinek Jánosi Ferenczet és Fülel Istvánt választotta, kik is megbízó-levelöket bemutatván helyöket már elfoglalták, szolgál tudomásul. Ezután felszólítja a KK. és RRet, hogy a' múlt ülésben félbenmaradott tárgy feletti tanácskozásokat folytatnák tovább, mire azok tovább is folytattattak, de a' vitatások alatt eltelt idő miatt félben maradtak. Az aug. 12ki ülésben Dobokamegye egyik követe b. Wesselényi Ferencz jelenti, miszerint a' múlt ülésben nem lehetvén jelen, most utasításánál fogva köteleltségének érzi követ-társának ekkor elmondott 's jegyzőkönyvbe iktatott beszédét pártolni, 's hogy ha annak ellenére az egyházbeli nemesség köztunkák tételére kényszerítették, azon esetre fentartja jogát ovásának is beadhatására, hasonlóns. Hunyadmegye követe Szabó József, és Zarándmegye egyik követe gr. Teleki Elek is a' fenirt esetben fenhagyták jogukat ovásik beadhatására. Mellyek után főkörmányzó ö nmlga felszólítja a KK. és RRet, hogy a' középponti biztosságnak a' közmunkákra nézve készített 's napi rendre kitűzött terve iránti tanácskozást, melly múlt ülésben is félben maradt, folytatnák tovább, mire az tovább is folytattatván a' tárgy fontosságához képesti terjedelmesh vitatások után, azon elvből indulva, mikint a' hon jólléte előmozdítása tekintetéből a' status minden rendű polgárának befolyással kell lenni a' közjó sikerithetésére, a' KK. és RR. a' középponti biztosságnak a' közmunkák iránt készített munkálata második pontjára nézve abban állapotok meg, miszerint az ingyen közmunkálatok hordozásában e' hon mindenrendű polgárai részt vegyenek; minthogy azonban e' felette fontos tárgynak minél célszerűbb sikeretzetése a' részesedés igazságos

mérték gessé, h gatási tá csátott iránt ma be. (Fo (A tjön vé követka nyegre tött szer nem vált a' király talmazta Aguilar mány el ban Mag tését, két első naság a mesters hetöleg (C rint a' p kormán kölcsön Tolosa mélység taték m keztebe bi tagja niában ról aap (C „Tegna királyn A' nyil lenlétül sa nélk gész fo kozási szág ke a' nemz jólléthe és ipar igénylé szolgál nézve is mok az törvény mennyi glia irá egy rés gondol által k ságát ' alsóhá ták, m velem a ratér, legközö remény más al talyát gyobb visszat mellyet tendne tartása

Pest
Pest
Pest
E z e n z s m
ARI
Bécsb
egy sz
6 fr.30

